

Manden på Grumsted Bjerg

Besøg hos Chr. Dahl, individualist og ivrig forkæmper for bevarelsen af de små kommuner

!!

Chr. Dahl hedder han, og han bor smukt på Grumsted Bjerg I Tønning-Træden kommune. Fra sit domicil kan han overskue mange sogne, se til Yding Skovhøj, Ejner Bavnehøj, Sorring Låddenhøj og endog Purhøj i Bjerre herred... Måske er 'der lidt symbolsk i dette, at han sådan har lagt sin bolig i den karske vind på et af den jyske ås' højere punkter, for Chr. Dahl er nemlig også på anden måde en mand, der står blæst om...

Han opponerer I skrift og tale mod kommunesammenlægningerne og er til enhver tid parat til at slå et slag for den lille enhed, og i sin argumentation mod centraliseringen henviser han ofte til lille Tønning-Træden, for her går det godt. Det er en af de små enheder på 8-900 indbyggere, og når Chr. Dahl skildrer sin hjemegns geografi og hvad man sådan kommunalt har fået udrettet, bliver prosa og tal næsten bevinget med et stænk af poesi...

Chr. Dahls slægt har der været lærere og landmænd, og den tradition synes at fortsætte. Den ene af hans bedstefædre var lærer I Aale, hvor han underviste 100 børn og drev landbrug ved siden af, og han blev også forstander for den daværende højskole. To af Chr. Dahls sønner er lærere, den tredje er landmand og overtog for ca. 10 år siden efter sin far Havevanggård, der er beliggende omtrent ved foden af Grumsted Bjerg. Så er Chr. Dahls hustru, fru Emmy, de også. Lærerinde - hun holdt sig borte fra kateteret i en periode på 23 år, da hun koncentrerede sig om at være landmandskone på Havevanggård, men nu har hun genoptaget lærerindevirksomheden og underviser ved Tønning skole.-

* Travl mand

Forhenværende gårdejer og sognerådsformand Chr. Dahl er fortsat en travl mand. Han har bibeholdt sit job som regnskabsfører for Gammelstrup og Katrinedal teglværker - det hverv har han haft siden 1929, og når han nu bliver træt af at beskæftige sig med tallene, går han ud og tager en manuel tørn i sin store have på omtrent en tønde land. Chr. Dahls arbejdsværelse er stort og rummeligt og hans udsigt inspirerende. Vi fandt ham her og efter indledende snak om vind og vejr og m.m. fyrede vi løs: Hvorfor er De modstander af kommunesammenlægningerne?

Fordi jeg finder centraliseringen på dette område **et tilbageskridt I demokratisk henseende, og forsvinder** de små kommuner, vil borgerne komme til at mangle optræning i demokratisk styre. Indenfor amtet har jeg deltaget i flere diskussioner om dette spørgsmål, og jeg har endnu aldrig kunnet få et tilfredsstillende svar på, hvad der **vandtes ved** at lave storkommuner. Jeg kan f. eks. ikke se, **at der vindes noget økonomisk ved at lægge fattige kommuner sammen, det bliver ingen** rigere af, og det har da også vist sig, at administrationsudgifterne vokser stærkt I sammenlægningskommunerne... Jeg konstaterer for resten med tilfredshed, at

skatteprocenten i vores lille kommune er væsentligt lavere end I de fleste storkommuner.

* Frugtbar kontakt

Deres modstand mod kommunesammenlægning er generel mere end speciel - altså ikke kun et forsvar for det bestående i Tønning-Træden? - Den er generel, ja... og mig bekendt er der ikke i sognerådet eller befolkningen her nogen stemning for, at vi skal sammensluttes med nogen. Overgår det os en skønne dag, måske efter direkte, må Tønning-Træden blive en del af Brædstrup kommune.... Jeg finder, at befolkningens tarv bedst kan varetages i den mindre kommune. Der er der en frugtbar kontakt mellem sogneråd og befolkning, og der kan heller ikke være det samme intime samarbejde i det store sogneråd på 20 medlemmer som i det mindre på 7.... J. C. Christensen sagde „Vi skal først have en lov, når den er modnet i befolkningen"... Nu bringer man jo kommuner sammen, inden kravet er rejst af borgerne, og det forekommer mig fuldkommen bagvendt.

Kom De tidligt ind I kommunalpolitik?

Næh... det begyndte jeg først at beskæftige mig med i forholdsvis moden alder. Jeg var i 16 år medlem af det lokale sogneråd og prøvede at være næstformand, formand og udvalgsformand for det sociale. Jeg følger imidlertid stadigvæk med angående det lokal-kommunale, og vor sognerådsformand siger lidt spøgende til mig: „Du er næsten i sognerådet endnu". I et sogneråd lærer man at hjælpe hinanden, at bruge sine egne og andres evner, og at kende sin begrænsning - ikke mindst det sidste er sundt.

Kunne det tænkes, Chr. Dahl, at pendulet en skønne dag svinger tilbage, således at vi kommer til at opleve en decentralisering, en tilbagevenden til mindre kommuner?

- **Ja, hvorfor** ikke. **Vi synes jo nu at være på vej tilbage til mindre skoler, og** måske får vi igen mindre kommuner. **Vi vil nok få det, når vi lærer at sætte mennesket først** - det irrationelle fremfor det rationelle. For resten er rationalisering sådan et grimt ord, efter min mening direkte **livsfjendsk, Man bestræber sig nu på at udviske forskellene, og det må jeg** opponere imod, for **forskellene er jo en rigdom.**

* Individualist

Chr. Dahl er individualist i en verden, som han synes er på vej

mod det konforme, og hans kamp på barrikaderne for den lille enhed går stik imod tidens strøm. Ganske betegnende er det, at der på gen i hans arbejdsværelse hænger et kort over Lichtenstein, en af Europas mindste enklaver med 16.000 indbyggere.... Jeg fattede interesse for denne lille stat, siger Chr. Dahl, og så rejste jeg derned og så mig om. Jeg fik det indtryk, at indbyggerne var svært godt tilfredse på deres bjergknold... Chr. Dahls svigerdatter på Havevanggård er kommet fra England: Min søn rejste for år tilbage derover og tog plads på en farm, og det resulterede bl. a. i, at han hjemførte farmerens datter som sin brud. De har to børn, to drenge, som jævnligt besøger os, og som skifter fra engelsk til dansk faktisk uden at tænke over det.

Skulle vi ikke køre en lille tur I Tønning-Træden, foreslår den tidligere sognerådsformand, så kan vi kigge på landskabet og se os om?

Det gør vi så, og det første, vi kommer til halvvejs nede af Grumsted Bjerg, er den nye skole. Den tager sig pyntelig ud, og Chr. Dahl fortæller, at der var morderlig travlhed i sognerådet, da skolen blev Ifølge projektet lod håndværkerudgifterne på 436.000 kr. - denne sum blev kun overskredet med 2000, og det syntes vi alle sammen var fint klaret. Vi har fået vore veje gjort i stand og har klaret det

landbokommune med både god og dårlig jord - vi har ingen større industrielle virksomheder, og at vi sådan klarer os, endda ret godt, er da det bedste bevis på den lille kommunes levedygtighed....

Vi kører mod nord og kommer til kommuneskellet mod Sdr. Vissing og må lige et smut over grænsen for at få vendt. Skellet drages af en bæk, der skærer sig igennem bakker. Vi har helt naturlige sognegrænser, siger Chr. Dahl og peger mod ost... Derovre løber Gudenåen og skiller os fra Østbirk-Yding, og nu kører vi lige et smut ned over Gammelstrup Sandmark og kigger på. åen.... Boniteten er her ikke den allerbedste, men til gengæld er sceneriet en fryd for øjet, og vi finder også et par turister ved den navnkundige strøm...

* „Rådhuset"

Køreturen går videre mod syd og vestover og fører os ind i Brædstrups kommunes periferi, derpå tilbage ind i Tønning-Træden og forbi kommunens byggegrunde. Vi mener at have løst vort jordspørgsmål, siger fremmedføreren. Jorden her er byggemodnet, og grunde kan købes til rimelig pris.... Vi passerer en bakketop og har vidt udsyn.

Her er jo ikke noget rådhus, siger Chr. Dahl og peger mod et pynteligt, nybygget hus. Men dernede bor altså kæmneren. Han har kontor I kælderens, og han kender os alle — det samme, der gælder sognerådet I den lille kom:: une, gælder i endnu højere grad kæmneren. Hans stilling **er mere permanent, og han får et** nært kendskab til beboerne.

Fra Grumsted Bjerg kan man overskue det meste af Tønning-Træden, og de to hilses

bliver der tid til en snak om centraliseringen i videre perspektiv, om det små, der på så mange felter må vige for det store, det lille mejeri, den lille købmand og det lille landbrug - møntet på. det sidste siger Chr. Dahl, at udstykningen var noget menneskeligt godt og rigtigt I den tid, den foregik, men ikke nu, hvor tiden er løbet fra denne politik: Når man har været udenlands, vender hjem og ser de velplejede gårde og marker, så slår det en, at Danmark er så typisk et landbrugsland. Synd, om dette skulle ødelægges, og derfor må vi gennem en langsigtet politik bestræbe os på at bevare det danske landbrug.

Men tilbage til det for Chr. Dahl specielle i centraliseringens tidsalder - den mindre kommunale enhed. Jeg er bange for, siger han, at de folk, der ordner det der med kommunesammenlægninger, rigsdagsmændene og amtets embedsmænd, har alt for lidt kendskab til de små kommuner...

Den såkaldte lille mands aktive medborgerskab, hans medleven og derigennem påvirkning af sin egns (kommunes) affærer, det er det, De til enhver tid vil slå. et slag for, Chr. Dahl?

Ja, for hans **medvirken, om han nu er lille eller stor, og han** får den bedste service I det lille sogneråd, fordi sikkert alle sognerådsmedlemmerne kender ham. Når vi har **været** længe I en kommune, føler vi, at vi har rod, og at det, der foregår, kommer os ved. VI er på. en vis måde ude i det fremmede, **når vi** går over kommunegrænsen....

Derfor synes jeg også, at udviklingen mod større enheder er

F.B.